

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

POHÁDKY JAKO ILUSTROVANÁ KNIHA

PTÁK OHNIVÁK A LIŠKA RYŠKA OD K. J. ERBENA

Dominika Hourová

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Ilustrace a grafika
Specializace Komiks a ilustrace pro děti

Bakalářská práce

POHÁDKY JAKO ILUSTROVANÁ KNIHA

PTÁK OHNIVÁK A LIŠKA RYŠKA OD K. J. ERBENA

Dominika Hourová

Vedoucí práce: M. A. Barbara Šalamounová
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

podpis autora

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí práce M. A. Barbaře Šalamounové za její individuální přístup při konzultacích bakalářské práce a za přínosné rady, týkající se ilustrací. Dále patří poděkování panu MgA. Janu Pelcovi, za pomoc při řešení typografie v knize. V neposlední řadě děkuji panu Ing. Leoši Motlovi za jeho trpělivou práci při tisku.

OBSAH

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE.....	1
2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY.....	3
3 CÍL PRÁCE.....	4
4 PROCES PŘÍPRAVY.....	5
5 PROCES TVORBY.....	9
6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA.....	12
7 POPIS DÍLA.....	14
8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR.....	15
9 SILNÉ STRÁNKY.....	16
10 SLABÉ STRÁNKY.....	17
11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	18
Knižní a periodická literatura.....	18
12 RESUMÉ	20
13 SEZNAM PŘÍLOH.....	21

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Už jako malá jsem měla zálibu v příbězích a knihy, které jsem četla, jsem ráda přenášela na papír v podobě obrázků. Krátké příběhy jsem také psávala a představa, že příběhu, který se zrodil v mé hlavě, můžu dát podobu, byla kouzelná. Malovaná a kreslená tvorba u mne ve většině případů šla ruku v ruce s vyprávěním.

Studium ilustrace pro děti, kde je velký prostor pro tvůrčí fantazii, a komiksu, se proto pro mne jevilo jako nejlepší volba. Dříve jsem tvořila především detailní perokresby. Jelikož jsem vyrůstala v rodině milovníků zvířat, vyžívala jsem se v drobném čárkování srsti a šupin. Když jsem se během střední školy definitivně rozhodla pro studium ilustrace, vyhledala jsem kvůli přípravě k přijímacím zkouškám MgA. Jitku Hilskou. Dostávala jsem úkoly týkající se práce s barvami, jako napodobování barevných tónů konkrétního obrazu a vyjadřování emocí pomocí barev. V té době jsem objevila kouzlo barev a podle samozřejmě subjektivního názoru MgA. Jitky Hilské, také cit pro kombinování barevných odstínů. Používala jsem především pastel a akvarelové barvy.

Nástup na Ústav umění a designu při Západočeské univerzitě v Plzni (dnes již Fakultu designu a umění Ladislava Sutnara) jednoznačně můj postoj k malbě ovlivnil a prohloubil. V hodinách prof. ak. mal. Borise Jirků jsem nejprve akryl příliš neprosazovala. Na jednu figurální malbu v živé velikosti jsme měli pouhé tři hodiny, což se nedalo akrylem s podmalbou stihnout. Především, když přihlédneme k faktu, že jako studentka ilustrace jsem vždy měla zálibu v drobnější práci. Na těchto hodinách jsem proto používala pastel, většinou v tónech modré a hnědé, prosvícené teplou oranžovou barvou. Naštěstí jsme dostávali malé úkoly v podobě detailních maleb vlastních částí těla. To mi nakonec ukázalo kouzlo akrylu v celé kráse.

První klauzurní práce v rámci našeho ateliéru byla komiks. Pojala jsem ho akvarelovými pastelkami v kombinaci s perokresbou. Tehdy by mne ještě

nenapadlo komiks nepodržet jasnou linkou a pracovat pouze s barvou. Druhá klauzura byla ale pro využití malby zajímavější, zvláště po absolvování hodin prof. ak. mal. Borise Jirků. Za úkol byla ilustrovaná knížka pro děti. Vzpomněla jsem na knížky, které jsem jako malá preferovala. Ve většině mých oblíbených příběhů z dětství vystupovala zvířata. Především byly nejzábavnější knihy, kde ilustrace pokrývala velkou plochu rozevřených listů. Například Dvě veselé pohádky (F. Hrubín, J. Trnka, 1991), Dobrodružství veverky Zrzečky (J. Zeman, 1993) a knížka Byl jednou jeden krtek (Z. Miler, E. Petiška, 1993). Měla bych zmínit, že na mě jako na dítě dělala dojem knížka k filmu od studia W. Disneyho Lví král (Disney, 1994). Výjevy tam pokrývají celé stránky a při čtení máte pocit, že právě sledujete film. Dětské oko tyto knihy vtáhne do děje. Samozřejmě, že se jedná o zcela jiný proces tvorby. Zmiňuji to zde ale proto, že jako malé mi tato knížka utkvěla a z toho důvodu si myslím, že celostránkové ilustrace jako pojetí knížek pro děti jsou dobré. Proto jsem se rozhodla svou druhou klauzurní práci pojmout celostránkovými ilustracemi. Byla to autorská knížka Rysí pohádka, ve které vystupovala pouze zvířata. Zmiňuji ji zde proto, že při její tvorbě jsem si poprvé vyzkoušela malbu akrylem jako způsob ilustrace.

Další školní projekt, který ovlivnil mé použití techniky malby v bakalářské práci, byl autorský komiks Přátelství, zpracovaný jako semestrální práce. Děj se odehrával převážně v lese a díky tomu jsem si mohla vyzkoušet práci s hnědou a zelenou škálou barev v přírodních výjevech. Hrála jsem si s odstíny a zkoušela je míchat různými způsoby tak, abych docílila mlhy, slunce i deště. Všechny tyto nasbírané zkušenosti jsem mohla využít v této práci. Od používaných barevných tónů a kombinací, přes různé způsoby nanášení barvy štětcem, až po úpravy malovaných detailů v počítači.

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

V předchozí části jsem zmiňovala, že mne vždy lákala ilustrace jako vlastní cesta pro vyprávění příběhu. A slabost pro pohádky a fantazii, kterou jsem měla jako malá, mi vydržela do dnes. Ráda si prohlížím ilustrované knížky v knihkupectvích a knihovnách, stejně jako sleduji animované filmy. Proto jsem se téměř okamžitě rozhodla pro volbu tématu Pohádky jako ilustrovaná kniha.

Jelikož jsem tušila, že budu chtít práci zpracovávat formou celostránkových ilustrací, potřebovala jsem, vzhledem k přibližnému rozsahu, jaký se očekává u bakalářské práce, zvolit pouze jednu pohádku. Autorskou jsem ilustrovat nechtěla, toužila jsem si zkusit takto představit případnému čtenáři klasický příběh. Začalo dlouhé čtení a hledání správného textu. Po přečtení mnoha pohádek, které jsme měli doma, jsem se nakonec rozhodla zpracovat některou z klasických českých pohádek. Protože tyto knížky máme někdy doma několik generací, neměla jsem některé příběhy zcela kompletní. Poté jsem v knihkupectví našla Zlatou knihu pohádek: Největší pokladnici národních pohádek (K. J. Erben, E. Krásnohorská, B. Němcová, 2011). Tato kniha obsahuje velké množství pohádek od zmíněných autorů. Mnoho pohádkových příběhů se podobalo, ale ty, ze kterých nejvíce dýchala atmosféra, byly napsané rukou K. J. Erbena. Pro specifičnost zvolené techniky proto měl být nejvhodnější.

Tím se tedy volba zúžila na jednoho autora. Se sestrou jsme jako malé měly na audiokazetě Ptáka Ohniváka a lišku Ryšku a vždy to pro nás byl atraktivní příběh, díky množství vzácných zvířat, které se v příběhu objevují. Přestože jsem hodně váhala kvůli komplikovanosti pohádky s mnoha odbočkami, pořád jsem k této volbě tíhla nejvíc. Díky zvířatům, která jsou pro děti oblíbenou součástí pohádek a rozmanitosti scénérií, příběh Pták Ohnivák a liška Ryška zvítězil.

3 CÍL PRÁCE

Touto prací bych chtěla představit klasickou českou pohádku a vdechnout jí život. Cílem je kniha, na kterou by děti mohly vzpomínat a ke které by se rády vracely, díky její vizuální podobě. Vycházím z toho, jaké knížky by mne oslovily, když jsem byla malá. Taková by byla knížka vyprávějící příběh obrázky, ne pouze textem.

Dále bych také chtěla jen lehce stylizovanými charaktery vytvořit kouzlo, při kterém ožívají pohádkové bytosti. To bych ráda dětem touto knihou nabídla.

Nemohu přímo specifikovat cílovou věkovou skupinu, pro kterou má práce je. Samozřejmě, že způsob jejího podání směřuji k dětem školního věku na prvním stupni základní školy. Víím, že je v knize zabít prince a jeho rozsekání, jsou to ale stále pohádky s dobrým koncem, pouze trochu naturalističtější povahy díky jejich kořenům v lidových vyprávěních. Byly to ale vždy příběhy, které se dětem četly, proto si nemyslím, že by tato kniha měla třeba děti, staré šesti let, děsit. Horní limit věkového rozmezí by mohl být libovolný. Záliba v pohádkách je u každého člověka individuální. Některé dnešní děti jsou schopné již v osmi letech pohádkové knížky pomalu odkládat, jiné jimi budou fascinovány ještě v jedenácti.

Nemusíme však o této knížce mluvit pouze jako o příběhu pro děti. Mezi dospělými je mnoho lidí, kteří milují pohádky celý život a někteří je dokonce sbírají. Zvláště díky netradičnímu podání dětské knížky malbou se zvláštními kompozicemi přecházejícími z jedné strany na druhou bych byla ráda, kdyby kniha byla zajímavá i pro dospělé. Ať už mluvíme o rodičích dětí, nebo samotných čtenářích. Mohu to tedy shrnout tak, že cílem práce je vizuálně podat krásný příběh, který zná mnoho generací a který by, jako kompletně ilustrovaná knížka, také mnoho věkových skupin zajímal.

4 PROCES PŘÍPRAVY

Po vybrání konkrétní pohádky, kterou jsem chtěla zpracovat, jsem také věděla, že zcela ilustrovaná kniha bude potřebovat šitou vazbu. S ohledem na tyto informace jsem se mohla pustit do skicování. Nejprve jsem nevěděla, zda budu Erbenovu pohádku vkládat do ilustrací celou. Zdálo se, že množství stran, které má, by se dalo do 42 ilustrací vložit. Počítala jsem však od začátku, i podle rady vedoucí práce, s variantou, že budu muset původní příběh přepsat a zkrátit. Začala jsem tedy nejprve s obrázkovou částí, tedy alespoň s jejím skicováním. Potřebovala jsem velice pečlivě promýšlet kompozice dvojstránek, proto jsem vytvořila velké množství skic. Bylo potřeba brát v úvahu, že kolem středu ilustrace nesmí být nic zásadního pro kompozici, kvůli přeložení. První skicování bylo jen nahodilé, abych si rozložila příběh, a na kolik vyjde ilustrací. Tyto skicy ale zatím vůbec nemohly odpovídat celostránkovým kompozicím, protože prozatím mi zde vycházelo příliš odlišných výjevů vedle sebe, které by bylo složité propojit. Bylo potřeba si uvědomit, že přestože je knížka plná obrázků, nemusí být zobrazen každý krok hlavního hrdiny a každá scenerie, ve které se vyskytne. Po prvním rozložení jsem také mohla začít přemítat, jak vybrané výjevy zobrazit nejlépe, aby kniha nebyla nudná a zobrazovaná pouze z jednoho přiblížení.

Druhé skicování tedy bylo složitější. Udělala jsem si i velice jednoduchou mapu zahrady, kde se nacházelo zlaté jablko, abych věděla, co a jak může být na ilustracích ze zahrady vidět současně. Dále jsem si vybrala ty situace z příběhu, které jsou pro něj důležité, nebo zajímavé pro dětské oči. Musela jsem vynechat některé odbočky v příběhu, jako zobrazení tří nocí, po které tři princové hlídali jablko. Proto jsem zvolila celostránkovou kompozici v tomto případě tak, že je zde zároveň časový posun. První syn spí v dálce na stejném výjevu ze zahrady, druhý blíž a třetí je rovnou zobrazen v detailu obličeje a tváří se překvapeně s ozářenou tváří. To proto, že něco zahlédl, což se ukáže na další straně, kde jsem dala naopak prostor krásnému ptákovu Ohnivákovi. Dále jsem se například rozhodla neukazovat oba krále, kteří nacytají prince při krádeži vzácných zvířat. Někdy jsem se nemohla

rozhodnout, které děje ukážu, nebo jak je zobrazím. Proto jsem pro některé dvojlisty vytvořila více různých skic a rozkládala je doma po zemi vedle sebe, abych se rozhodla, které do kontinuity ilustrací zapadají nejlépe. Všechny tyto skicy byly tužkou. Bylo mi ale jasné, že v některých výjevech, kde je potřeba barvu převést z jedné scenérie do úplně odlišné, bude potřeba vyzkoušet i barvu jako takovou.

Proto jsem tyto druhé skicy vybarvila rychle vodovkami, abych viděla, jak barevné přechody budou vypadat. Poté jsem brala v úvahu komplementární kontrasty a přibližně si určila základní barvy, v jakých budou například postavy oblečeny. Některé výjevy najednou nefungovaly, přestože v tužce ano, a proto je bylo potřeba pozměnit.

Když jsem měla jasno v kompozicích, chtěla jsem si připravit charaktery a scenérie pohádky do detailů. Byla to důležitá součást práce. Malba mnoho detailů v tomto případě pravděpodobně pohltní. Proto jsem usoudila, že zachování vizuální podoby charakterů pomůže, když si je připravím předem. Nakreslila jsem si všechny postavy. Jak budou vypadat i jak budou oblečené. Princovi bratři mají rysy, které jsou méně sympatické a ostře řezané. Řekla jsem si, že jeden z bratrů by také měl být nejstarší. Ten by, nebýt touhy otce po Ohnivákovi, měl být následníkem trůnu. Proto jsem jednomu z princů namalovala na hlavu větší korunu než ostatním. Nejstarší je také pak zobrazen jako ten, který první dostane nápad mladšího bratra zabít. Mořská královna zase pro mne od začátku měla místo nohou ploutev. Udělala jsem jí záměrně nehezky vyzáblou postavu, aby působila strašidelně, protože je zlým charakterem v pohádce. Mohlo by to být považováno i jako tah proti anorexii u dětí. Ukázat vychrtlost jako negativní jev. Na hlavě má korunu ve tvaru chapadel chobotnice. Jako k charakterům jsem přistupovala i ke zvířatům, protože je jasné, že o ty se děti zajímají nejvíce. Skicovala jsem si především lišku. Zkoušela jsem, jaký typ charakteru jí přiřadím. Zvolila jsem štíhlou postavu a vychytralý výraz. Pták Ohnivák byl, jakožto neexistující druh, větším oříškem. Vzhledem k jeho vznešenosti jsem tvar hlavy přizpůsobila tvaru hlavy páva, ale s větším zobákem. Místo korunky má ohon z jemného

peří a ocas dlouhý jako páv, ale strukturou pohyblivější, takže při letu ptáka může vlát. Protože se jedná o létavého opeřence, má velká mohutná křídla a sportovnější tělo, navzdory podobnosti s pávem z čeledi bažantovitých. Pro postavu Zlatohříváka jsem se inspirovala lipickým koněm. Toto plemeno se mi zdálo vhodné díky světlé barvě a elegantní postavě.

Další skicy patřily scénériím a interiérům. Pro zámek hlavního hrdiny jsem hledala inspiraci v knize *The Chateaux of the Loire* (Valoire-Estel Publications, 1996) neboli *Zámky na Loiře*. Prohlížela jsem si architekturu a hledala vhodné prvky, jaké by se daly použít v mých ilustracích. Především mne uchvátily zámky Chambord, Chaumont a Amboise. Pro zámek mořské královny jsem se rozhodla vymyslet budovu, která je z velkého korálu, rostoucího z moře. Jelikož podle K. J. Erbena měl být zámek zlatý, pozlatila jsem ho. Na příchodové cestě po moři k zámku a na vyvýšení, které drží sídlo nad vodou, je poznat rudá barva, představující materiál korálu. Jelikož tato královna má sídlit v černém moři, které ale není v pohádce specifikované jako reálně existující Černé moře, rozhodla jsem se jeho vodu udělat skutečně černou barvou. Brána mořského panství je tvořená ze zlatých soch žraloků. Symbolizuje to nebezpečí místa. Interiér má červenou podlahu a sloupy, jako je barva korálů. Na stěně má vládkyně za sebou lineárně namalovanou chobotnici, jako dalšího nebezpečného tvora mořské říše. Samozřejmě podle změn míst, kam princ cestoval, jsem musela vždy přetvářet i krajinu. Zatímco v oblasti, kde žije princ, jsou především listnaté lesy, tak v království, kde se nachází Zlatohřívák, jsou jehličnaté stromy a v lese mech. V mořském království je sucho. Uschlá tráva, dál na obzoru dokonce rozpukaná země pod zlověstnou sopkou. Černé moře ohraničují olivovníky.

Když jsem měla jasno v podobě stránek a detailů, mohla jsem již vědět, že celý příběh nebude možné slovo od slova do knížky vložit. Proto jsem pohádku přepsala. To, co bylo v mém textu vynechané, je často vyjádřeno pomocí ilustrace. Díky tomu může i obrázek mluvit, což byl také záměr tohoto řešení knihy. Text jsem nejprve jen zhruba přepsala, abych měla jistotu, že nevynechám důležité informace. Tento hrubý text jsem si vytiskla a ručně

si do něj dělala poznámky a psala varianty vět, ze kterých jsem se nakonec snažila vybrat to nejlepší pro plynulost a přijatelné vyznění.

Nakonec přišel výběr materiálů. Potřebovala jsem vhodný podklad pro akryl. Použila jsem papír Fabriano od firmy Grandpapír. Dále jsem si musela promyslet vhodné odstíny barev, které potřebuji. Z barev, které jsem měla nebo jsem pořídila, jsem míchala různé odstíny a nejprve je vyzkoušela. Teprve poté jsem je použila na samotný originál bakalářské práce.

5 PROCES TVORBY

Měla jsem ilustrace rozložené na 21 kusů o velikosti A3. Začala jsem si vše nejprve rozvrhovat tužkou podle návrhů. Často jsem musela některé výjevy třeba i s odstupem času překreslit, protože bylo někdy těžké je okamžitě trefit do prostoru tak, aby nepřekážely budoucímu přehnutí. Vše jsem ale kreslila velmi jemně, aby pak linka tužky nepřekážela malbě.

Takto jsem si předkreslila nejprve 18 stran. Byla to dlouhá práce a těšila jsem se na malbu celého výjevu, proto jsem od této fáze střídala kresbu s malbou již předkreslených výjevů. Nejprve jsem dělala podmalbu pozadí, poté jsem jej trochu vytáhla detaily, světlem a stíny, ale zatím ne finálními. Podmalba někde působila sama o sobě dobře, a proto jsem jí, až na pár tahů, občas nechala v její první podobě. To se týkalo hlavně pozadí lesa a trávy. Trochu to tyto scenérie odlehčilo. Naopak u jehličnatého lesa, kde plochu půdy pokrývá mech, jsem nanesla naopak více vrstev malby, protože jsem usoudila, že mech by mohl mít na pohled hutnější strukturu. V malbě jsem jinak většinou postupovala od největší části výjevu po nejmenší. Takže jsem začala scenériemi či interiéry, přes oblečení, případně srst, vlasy a pleť, až po nejmenší detaily jako jsou oči a výraz tváře.

Posledním krokem bylo doladění celkových stínů a světla. Během malby jednotlivých částí jsem samozřejmě se stíny pracovala, ale bylo potřeba celý výjev také sjednotit. Takže jsem například celé výjevy u ohně až na závěr ozářila teplým světlem.

Volba barev jednotlivých částí byla někdy intuitivní, jindy mi pomohlo dodržování komplementárních a tepelných kontrastů. Modrá barva jako barva noci byla jasnou volbou. Vedle klasických asociací tmavě modré jako barvy noční oblohy, je to barva vhodná i díky chladnému tónu. V případě této pohádky mohl navíc na mnoha místech vznikat komplementární kontrast modré a okrových, oranžových a žlutých tónů. Ty s sebou většinou neslo zářivé peří ptáka Ohniváka, hřívá koně Zlatohříváka a vlasy Zlatovlásky. Princeznu

jsem úmyslně oblékla na její útěk s princem do žlutých šatů, aby ještě více vynikla její oslnivost. Pouze noc na výjevu s třemi princí, jak potkají lišku Ryšku je zcela černá. To proto, aby vynikl kontrast mezi světlem ohně a temnotou, do které ji dva s hladem vyhnali a před kterou ji třetí zachránil. Pláště dvou jediných vyobrazených králů v celé knížce jsou odlišné proto, aby byla od sebe rozeznána dvě království a také proto, že jsem potřebovala konkrétní barvy zrovna na určitém místě. Například, pro dramatickosti jsem v zámku otce tří bratrů namalovala červený koberec a proto se k němu lépe hodí tmavě zelený plášť krále. Navíc, tento král je pánem krásné zahrady a proto se k němu hodí zelená. Druhý král je naopak oděn do červeného pláště bez hermelínu. Lépe tak vynikla jeho monumentalita oproti princí, který před ním klečí poté, co se mu pokusil ukrást Ohniváka. Červená navíc mohla dobře přecházet do hnědých tónů stáje, která je hned na sousední straně.

O obálce knihy se zmíním zde, protože její navržení probíhalo až současně s malbou vnitřních ilustrací. Čekala jsem, kam se tvorba ubere a co se bude k příběhu a jeho vytvořené atmosféře hodit. Zvolila jsem jednodušší výjev, aby nebyla obálka zahlcená informacemi, když je celý vnitřek knihy také ilustrován. Namalovala jsem tmavě modrou strukturu, která je někde zcela temná, jinde prozařuje jako z mlhy světlejší modrá. Na to jsem pouze na přední stranu obálky umístila dvě pírka Ohniváka a lišku. Měla jsem více návrhů, kde třeba byla jen samotná pírka, ale zdálo se mi to pro děti nezájímavé. To, co by dospělý člověk ocenil jako jednoduché, by dětem mohlo připadat nudné. Výjev na obálce pohádky nemusí odpovídat fyzikálním zákonům. Tak se zrodila myšlenka na pírko umístit Ryšku, jak se dívá na nápis uvnitř rámečku z peří. Na předsádce jsem chtěla jen jednoduchou strukturu malby, a proto jsem udělala stejně vytvořenou strukturu jako tu na obálce, jen ve zlatavých tónech žluté, jako odlesky peří ptáka Ohniváka.

Po ukončení fáze malby jsem celou práci naskenovala a upravovala v počítači. Ladila jsem křivky světlosti a kontrastů ve Photoshopu, u předsádky měnila i barevný odstín, protože skenování zrovna u této malby vytvořilo zcela jinou barvu. Vše jsem ale ladila tak, aby to co nejvíce odpovídalo ma-

lovaným originálům. To jsem kontrolovala zkušebním tiskem.

Malba není někdy v malých detailech tak přesná, proto jsem ty nejmenší části ilustrací domalovávala tabletem ve Photoshopu. Jednalo se například o malé tváře v dálce, oči, ruce, odlesky a retuše přetažených tahů. Abych malbě neublížila, s těmito zákroky jsem se snažila šetřit. Do větších ploch jsem raději nezasahovala.

Po rozložení ilustrací v Indesignu mohla začít konzultace písma. Původně jsem měla velikost 12 bodů a pan MgA. Jan Pelc tuto velikost schválil. Jenže na monitoru počítače se to jevílo lépe, než při zkušebním tisku. Při tom se zdálo písmo vůči ilustracím malé a ztracené, proto jsem ho nakonec zvětšila o 1 bod na 13. Vybírala jsem si mezi bezpatkovým písmem Century Gothic a patkovým Bookman Old Style. Sama preferuji patková a proto, když mi pan MgA. Pelc řekl, že jsou obě vhodná, vybrala jsem Bookman Old Style. Co se týče odstavců, dostala jsem dobrou radu nesnažit se text držet pouze v relativně stejných odstavcích, ale měnit je podle charakteru ilustrace. Proto jsem si s jejich tvarem dlouho hrála, než jsem finálně někde zvolila dlouhé řádky a nízký odstavec nebo naopak krátké a vyšší odstavec. Protože jsem střídala černé a bílé písmo podle barvy aktuálního pozadí, stalo se někde, že jsem kvůli lepší čitelnosti musela text dát jinam do prostoru, než k vytyčeným okrajům pro písmo. Při návrzích jsem samozřejmě s touto variantou počítala, nemohla jsem všude detaily ilustrací podřizovat strojovým okrajům pro text. Nápis na obálce byly nejtěžší volbou. Do pírek, která ohraničují prostor pro text, jsem zkoušela nadpis vložit jako jeden dlouhý řádek, ale tato varianta se mi od začátku moc nelíbila. Byla jsem pro pod sebe zarovnaný text. Není tak přímo ve středu pírek ale na místě, které mu vzniká přirozenou malbou tvaru peří.

6 TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Hotové ilustrace jsem skenovala v rozlišení 400 dpi. Měla jsem je kvůli spadávce o 5 mm z každé strany větší, než je rozměr A3, proto jsem každý obrázek musela skenovat na poloviny. V počítači jsem poloviny spojovala a vyrovnala barvy, ztracené při skenování. Toho jsem docílila změnou křivek barev obrázků. Další úpravy, jako domalovávání detailů v počítači, jsem již popsala v předchozím bodě.

Všechny obrázky jsem ukládala v režimu CMYK a ve formátu TIFF. Po dohodě se školním tiskařem, panem Ing. Leošem Motlem, jsem obrázky převedla do profilu pracovního CMYKU - Coated FOGRA27. Tisknout bakalářskou práci ve škole jsem se rozhodla po vyzkoušení barev na více tiskárnách. Zvolila jsem si papír Flora od firmy Grandpapír o gramáži 130 g/m² na vnitřek knihy. Na předsádku jsem musela zvolit tužší papír o gramáži 160 g/m². Na potisk obálky jsem vybírala z papírů, určených přímo pro potah a takových, které pro mne měly zajímavou ražbu. Nakonec jsem zvolila papír Artelibris s ražbou plátna. Navzdory delší době tisku jsem se rozhodla tisknout na školním tiskovém plotteru u Ing. Leoše Motla.

Před konečným tiskem jsem se raději ještě jednou ujistila ve firmě Grandpapír, jak vede směr vlákna zvolených papírů. U vnitřních listů knihy by prý opačný směr vlákna nevadil, přesto jsem chtěla mít vše v pořádku. Směr vlákna byl samozřejmě podélně s delší stranou listu B1, proto jsem ilustrace musela tisknout pouze po třech na jednu B1. Tisk na školním stroji by trval velmi dlouho, pokud bych nevolila více ilustrací na větší papír. Ořezové značky jsem si tudíž dala do souboru ručně v Indesignu. Bylo složité nastavit tiskárnu tak, aby byl soutisk obou stran ilustrací přesný. Ani pan Ing. Motl nevěděl, proč se tisk vždy o něco posunul na opačné straně. Když už se ale soutisk povedl, byl rozhodně přesnější, než se mi při zkoušce podařilo docílit u A3 tiskáren s oboustranným tiskem.

Tisk byl naformátovaný tak, aby byla kniha sešitá ze šesti složek, které jsou

tvořeny vždy pouze dvěma listy papíru. Kvůli malému počtu stran to bylo lepší řešení, než udělat méně složek o více listech. Po vytištění jsem si ilustrace musela sama ořezat. Řezala jsem na konec barvy, kde bylo 5 mm z každé strany ponecháno navíc. V knihařství Kodex si přáli tuto přebytečnou barvu neoznačovat dalšími ořezovými značkami. Preferovali po svázání blok listů ořezat tak, jak to vycházelo. Věděli, že mají k dispozici nejvíc půl centimetru z každé strany a dodrželi to. Bylo potřeba se tím řídit i kvůli velikosti obálky. Vázání knihy jsem nechala na knihařství, protože kvůli přecházejícím ilustracím z jedné strany na druhou jsem potřebovala maximální přesnost.

7 POPIS DÍLA

Jedná se o kompletně ilustrovanou knížku primárně určenou pro děti školního věku. Především mluvíme o dětech na prvním stupni ZŠ. Je to kniha představující prostřednictvím obrázků pohádku od známého českého autora, K. J. Erbena. Díky klasickému příběhu a technice malby akrylem se dá říci, že je vhodná i pro dospělé fanoušky pohádek. Kniha se skládá z jednoduše ilustrované obálky, kterou jsou potažené desky, malovaných předsádek a 21 akrylem malovaných obrázků velikosti A3. To znamená, že obsahuje 42 stran ilustrací velikosti A4. Po otevření je v knize patitel, titul a věnování, na konci tiráž.

Ilustrace jsou lehce dotahovány počítačovou malbou, ale jen tam, kde ani nejmenší velikost štětce nedovolila tak jemnou a přesnou práci. Do obrázků je počítačem vložen text psaný serifovým písmem. Černá a bílá barva textu se střídají v závislosti na barvě pozadí. Stejně je tomu u číslování stránek.

Kniha je svázaná v pevné vazbě. Díky ilustracím pokrývajícím celou plochu stránek vtahuje čtenáře do děje. Prakticky je určena nejen dětem, ale všem, kteří rádi čtou pohádky.

8 PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Chtěla bych touto knihou ukázat to, že krása malby akrylem funguje i v ilustraci. Je to trochu jiný přístup než akvarel a jiné, častěji používané techniky v ilustraci pro děti. Přibývá počítačově lineárně vybarvených ilustrací, bez stínování a atmosféry, a právě opak toho bych chtěla dětem nabídnout. Příklad ukázat na to, že děti nevnímají jen jednoduché, jasně ohraničené barvy, ale i atmosféru celé knížky.

Děti chtějí především vidět zvláštní zvířata a jiné pohádkové hrdiny. To bych jim chtěla umožnit touto vizuální knížkou. Snažila jsem se do obrázků přidávat různé detaily, nad kterými mohou děti přemýšlet.

Zpracování klasických českých pohádek jednotlivě, jako vizuálních knížek, mnoho nenajdeme a technika malby často dospělé zajímá, přestože se nepohybují v oboru. Proto si myslím, že by tato kniha mohla přitáhnout i oko dospělého čtenáře.

9 SILNÉ STRÁNKY

Řekla bych, že silnou stránkou mé práce je technika akrylu, která dodala ilustracím atmosféru. Dále bych znovu zmínila celostránkové pojetí. Snažila jsem se tuto knihu udělat takovou, jaká by se mně líbila, když jsem byla malá. Tento postup práce by se dal také považovat za jednu z dobrých vlastností, které přispěly k vyznění knihy. Při tvorbě jsem velmi přemýšlela nad detaily, jak některé popisuji v procesu přípravy. To bych řekla, že nakonec přidalo knížce na zajímavosti. Především jsem si dala záležet na zobrazování zvířat a hlavních postav, což je pro děti nejdůležitější.

Z detailů na hlavních postavách stojí za zmínku například zlatavá barva. Myslím si, že její namíchání a tónování je také silnou stránkou práce. Dodává zlatým elementům příběhu na záživosti.

Myslím si, že je vhodná volba jednoduše řešené obálky oproti vnitřku plnému ilustrací. Komplementární kontrast modré obálky a zlatavé předsádky navíc rozsvítí otevření knížky.

10 SLABÉ STRÁNKY

Za slabou stránku považuji to, že samotným akrylem je těžké docílit nejmenších detailů tak snadno, jako by tomu bylo například u kombinace perokresby a barvy. Také bylo složité nastavit barvy v počítači tak, aby vytištěný výstup odpovídal originálům. Malbu je pro tiskárny složité reprodukovat. Přesto jsem přesvědčená, že atmosféra této techniky za práci stála.

Celkově vzato se dá tedy říci, že za slabou stránku takto řešené knihy považuji složitost procesu tvorby a předtiskové přípravy. U typografie knihy to, že text je nutné vkládat přímo do barvy, takže je potřeba pečlivě rozmýšlet vhodná místa pro to určená. Stále si ale myslím, že kniha, která vtáhne čtenáře do děje, stojí za trochu komplikací s řešením textů.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Knižní a periodická literatura

1. STEHLÍKOVÁ, Blanka. *Příběh české ilustrované dětské knihy 1900-2000*. 1. vyd. Písek: Sladovna Písek, 2010. ISBN 978-80-254-8249-0.
2. ERBEN, Karel, Jaromír., KRÁSNOHORSKÁ, Eliška., NĚMCOVÁ, Božena. *Zlatá kniha pohádek: Největší pokladnice národních pohádek*. Praha: Nakladatelství XYZ, 2011. ISBN 978-80-7388-529-8.
3. ČECH, Pavel. *O zahradě*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Brio, 2012. ISBN 80-86113-76-0.
4. ŘÍČANOVÁ, Tereza. *Noemova archa*. Praha: Baobab, 2010. ISBN 978-80870-60-37-7.
5. EDWARDS, Elwyn, Hartley. *Koně*. 1. vyd. Přel. R. Anděrová. Martin: Vydavatelství Osveta, 1998. Přel. z: Horses. ISBN 80-88824-38-9.
6. VALOIRE-ESTEL PUBLICATIONS. *The Chateaux of the Loire*. Blois: Production Leconte, 1996. ISBN 2-909575-72-1.
7. HRUBÍN, František., TRNKA, JIŘÍ. *Dvě veselé pohádky*. 1. vyd. Praha: Český filmový ústav, 1991. ISBN 80-7004-062-9.

8. ZEMAN, Josef. *Dobrodružství veverky Zrzečky*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Erika, 1993.
ISBN 80-7190-648-4.
9. DISNEY. *Lví král*. 1. vyd. Praha: EGMONT ČR, 1994.
ISBN 80-85817-78-0.
10. MILER, Zdeněk., PETIŠKA, Eduard. *Byl jednou jeden krtek*. Praha: Futura, 1993.
ISBN 80-85523-20-5.
11. BRANCHI, Andreina, Chiari. *Duhové pohádky*. 1. vyd. Praha: EGMONT ČR, 1995.
ISBN 80-85817-93-4.
12. MEINARDUSOVÁ, Elke. *Utíkej, myško, utíkej!* 1. vyd. Přel. J. Křivská. Praha: Fortuna Print, 1996. Přel z: Kunterbunte Tiergeschichten.
ISBN 80-85873-51-6.
13. AWARD PUBLICATIONS LIMITED. *Slavné světové pohádky: Krysař z města Hameln, Kráska a zvíře, Ali Baba a čtyřicet loupežníků*. 1. vyd. Martin: Martis, 1991.
ISBN 80-85286-04-1.
14. ERBEN, Karel, Jaromír. Pták Ohnivák a liška Ryška. In *Pohádky. Český Těšín: AGAVE, 2000, s. 17–34.*
ISBN 80-86160-35-1.

12 SUMMARY

I have always liked to draw narrative topics. When I was a child, I used to write stories and draw pictures of them. So studying illustration at the university was quite a simple choice.

My theme for bachelor work is Fairytales as an illustrated book. I decided to choose one story and transform it into a primarily visual book. I had read many stories until I selected the one perfect for my assignment. First I chose author, J. K. Erben. I found out that his stories have the best atmosphere of all. Especially for a technique, with which I wanted to make illustrations. I decided to paint it with acrylic colours because I would like to show that monumentality of painting can be also great in illustrations. In my opinion it is always able to add specific mood into told stories. Second I chose the story. In childhood, me and my sister used to like *The Firebird and the Red Fox*. I hesitated with my decision, because this story is complicated with many turns. But since it's full of magical creatures, I finally made my choice. I believe, also according to my childhood, that children prefer books with animals in it.

Since I wanted to make a book with illustrations covering whole pages, I had to carefully prepare compositions. Original illustrations are always painted as A3 size pictures consisting of two pages of the book. A scene, shown in pictures, is going from one to the next A4 size page. Sometimes it is one scene continuing in two pages and sometimes two situations linked together.

With this book I would like to bring children well known Czech fairytale stories. I have chosen to do this in a visual way because I think that kids prefer books, where magical creatures come to life. With chosen technique and traditional story I would like to draw the attention also of adult collectors and readers of fairy tales.

13 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Bakalářská práce, celkový vzhled knihy.

Příloha 2

Bakalářská práce, celkový vzhled knihy.

Příloha 3

Bakalářská práce, celkový vzhled knihy.

Příloha 4

Bakalářská práce, celkový vzhled knihy.

Příloha 5

Bakalářská práce, po otevření.

a) Předšádka

b) Titul

Příloha 6

Bakalářská práce, po otevření.

c) Věnování

Příloha 7

Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 8

Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 9

Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 10
Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 11
Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 12
Bakalářská práce, ilustrace

Příloha 13
Bakalářská práce, ilustrace

Příloha 14
Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 15
Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 16
Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 17
Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 18
Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 19
Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 20
Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 21

Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 22

Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 23

Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 24

Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 25

Bakalářská práce, fotografie postupu.

Příloha 26

Bakalářská práce, fotografie postupu.

Příloha 27

Bakalářská práce, fotografie postupu.

Příloha 1

Bakalářská práce, celkový vzhled knihy.

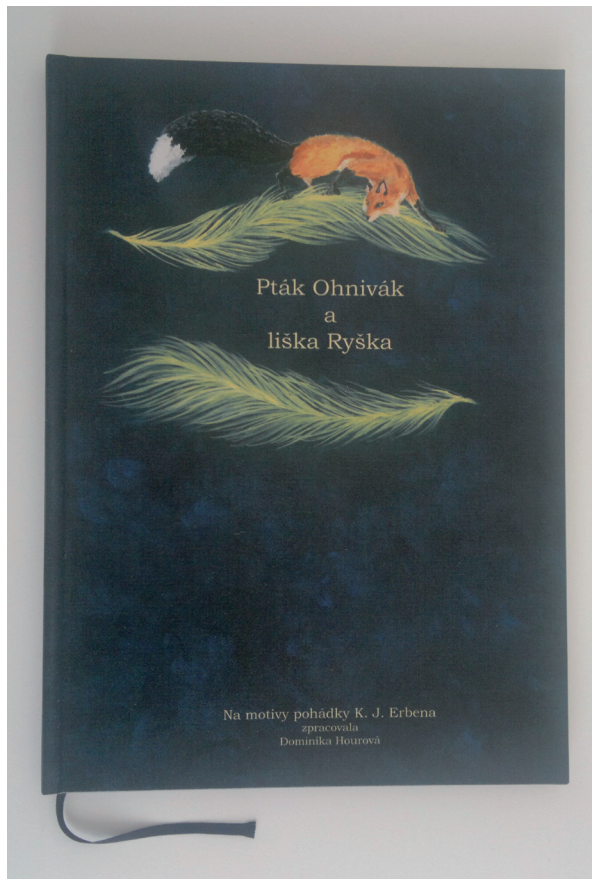

foto vlastní

Příloha 2

Bakalářská práce, celkový vzhled knihy.

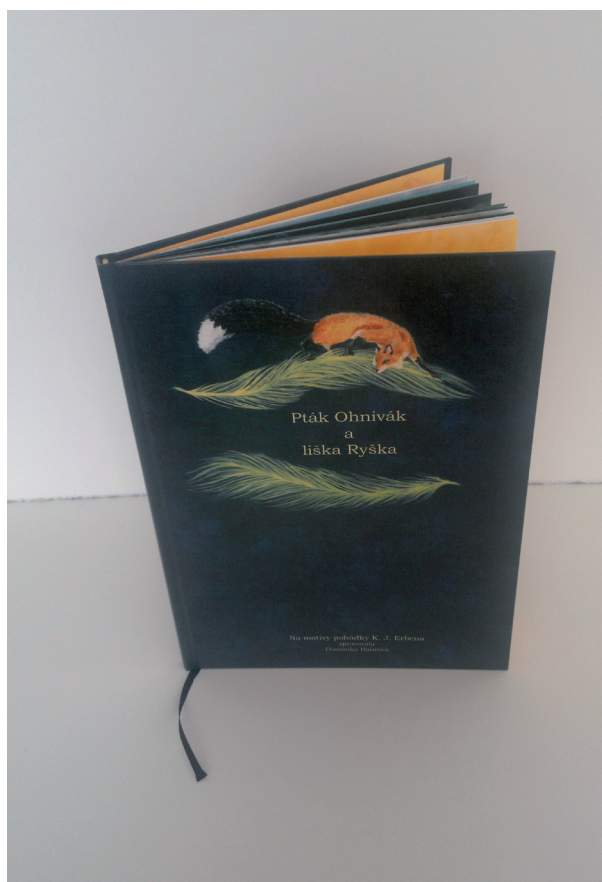

foto vlastní

Příloha 3

Bakalářská práce, celkový vzhled knihy.

foto vlastní

Příloha 4

Bakalářská práce, celkový vzhled knihy.

foto vlastní

Příloha 5

Bakalářská práce, po otevření.

a) Předšádka

b) Titul

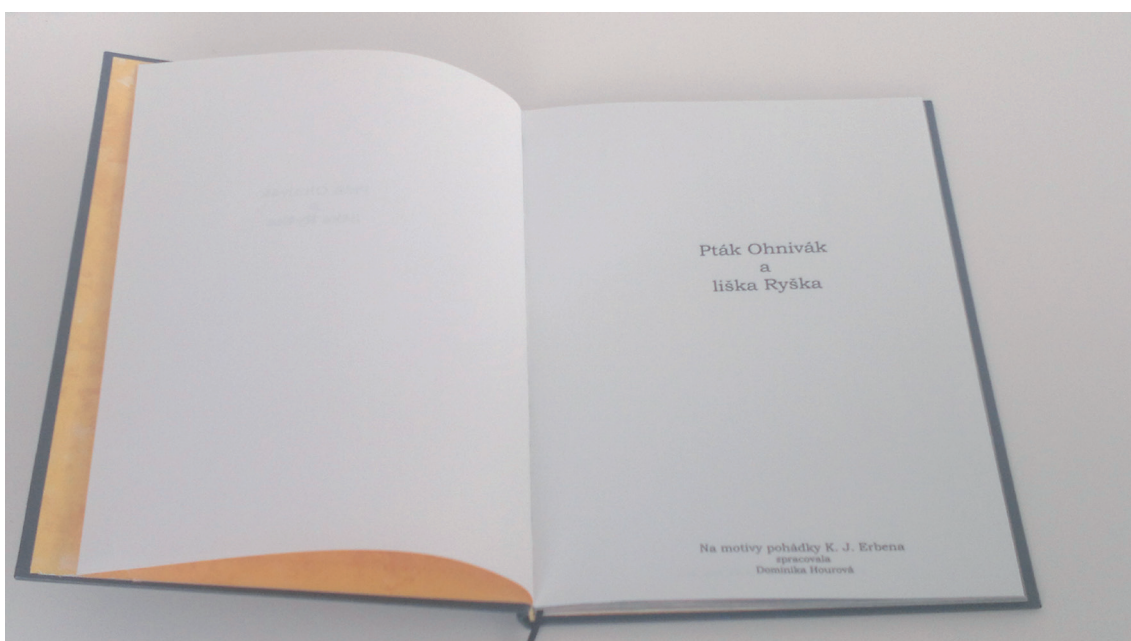
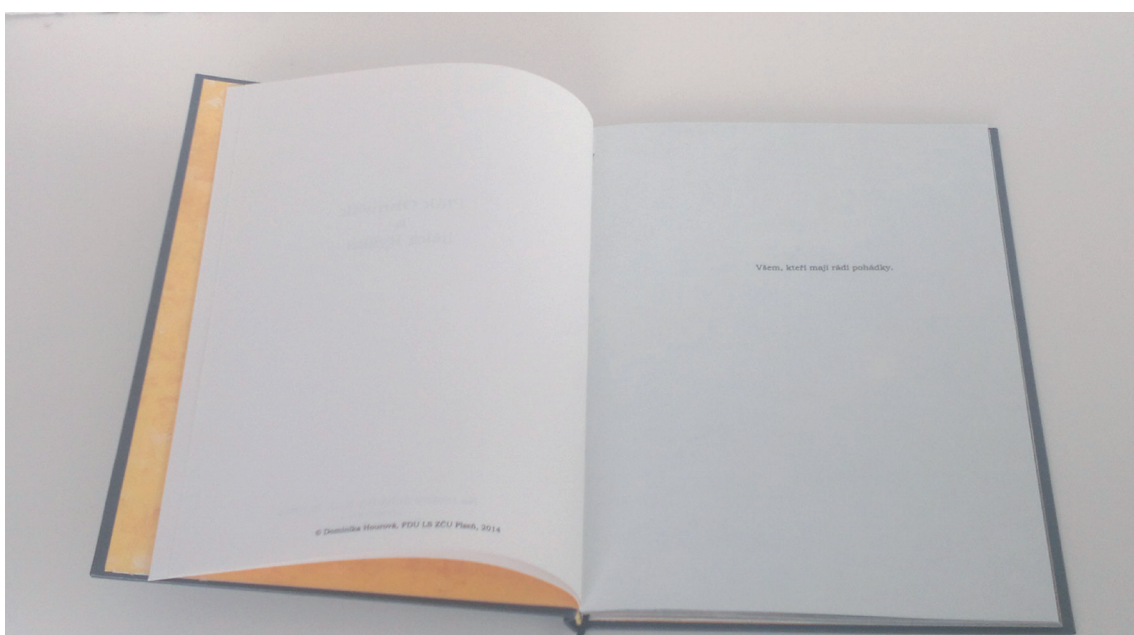

foto vlastní

Příloha 6

Bakalářská práce, po otevření.

c) Věnování

---

foto vlastní

Příloha 7

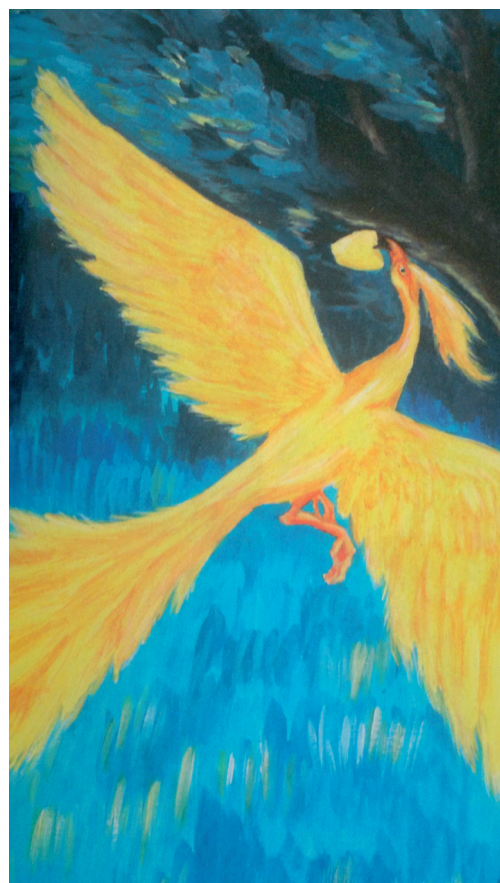
Bakalářská práce, ilustrace.

foto vlastní

Příloha 8

Bakalářská práce, ilustrace.

---

foto vlastní

Příloha 9

Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 10

Bakalářská práce, ilustrace.

foto vlastní

Příloha 11

Bakalářská práce, ilustrace.

foto vlastní

Příloha 12

Bakalářská práce, ilustrace.

foto vlastní

Příloha 13

Bakalářská práce, ilustrace.

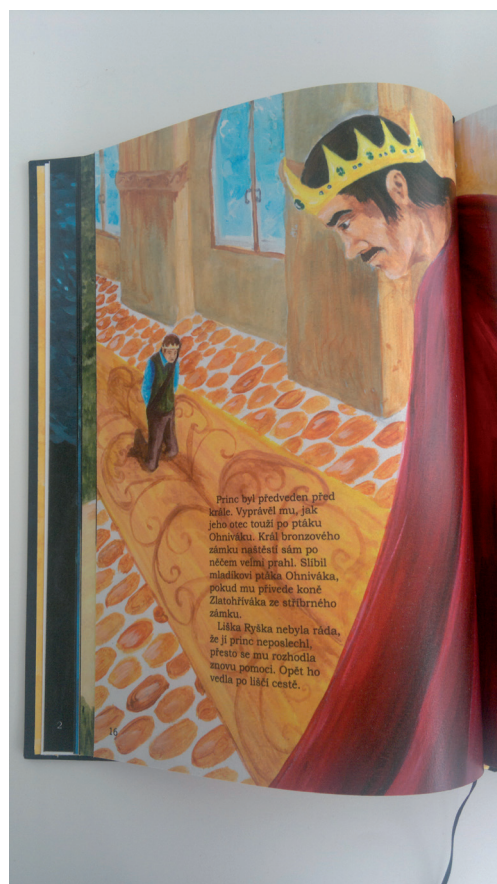

foto vlastní

Příloha 14

Bakalářská práce, ilustrace.

foto vlastní

Příloha 15

Bakalářská práce, ilustrace.

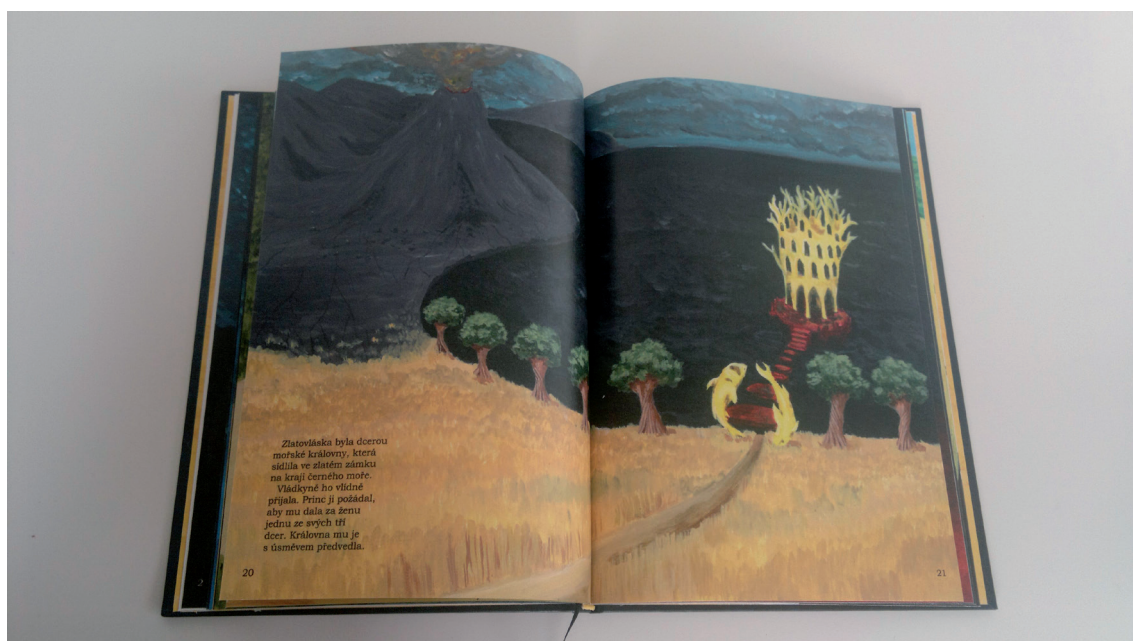

foto vlastní

Příloha 16

Bakalářská práce, ilustrace.

foto vlastní

Příloha 17

Bakalářská práce, ilustrace.

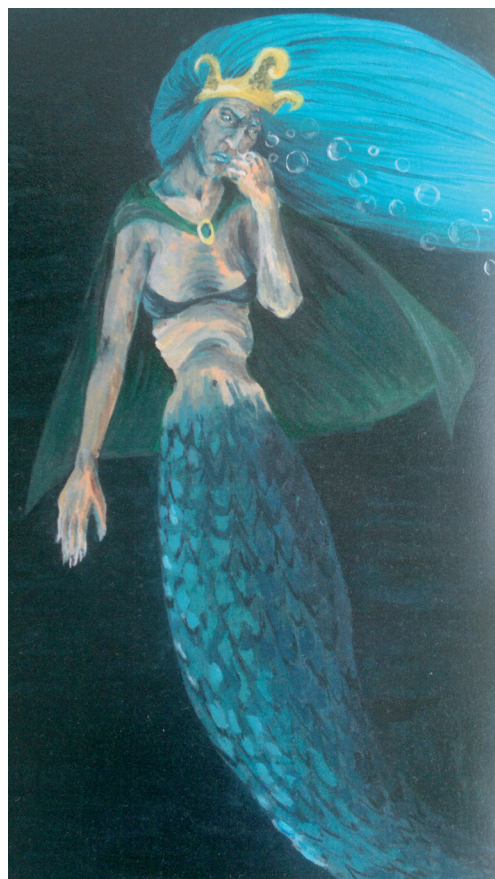

foto vlastní

Příloha 18

Bakalářská práce, ilustrace.

foto vlastní

Příloha 19

Bakalářská práce, ilustrace.

foto vlastní

Příloha 20

Bakalářská práce, ilustrace.

foto vlastní

Příloha 21

Bakalářská práce, ilustrace.

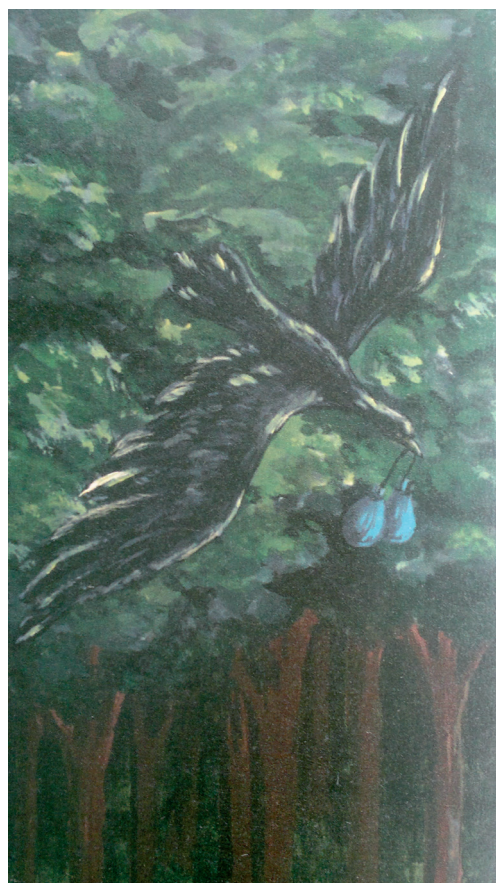

foto vlastní

Příloha 22

Bakalářská práce, ilustrace.

foto vlastní

Příloha 23

Bakalářská práce, ilustrace.

foto vlastní

Příloha 24

Bakalářská práce, ilustrace.

Příloha 25

Bakalářská práce, fotografie postupu.

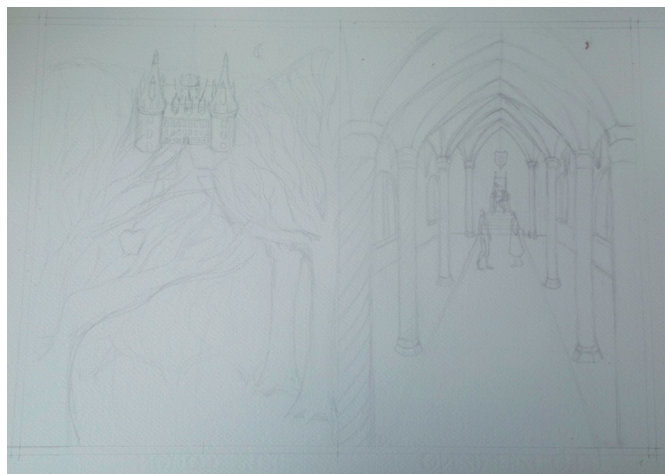

foto vlastní

Příloha 26

Bakalářská práce, fotografie postupu.

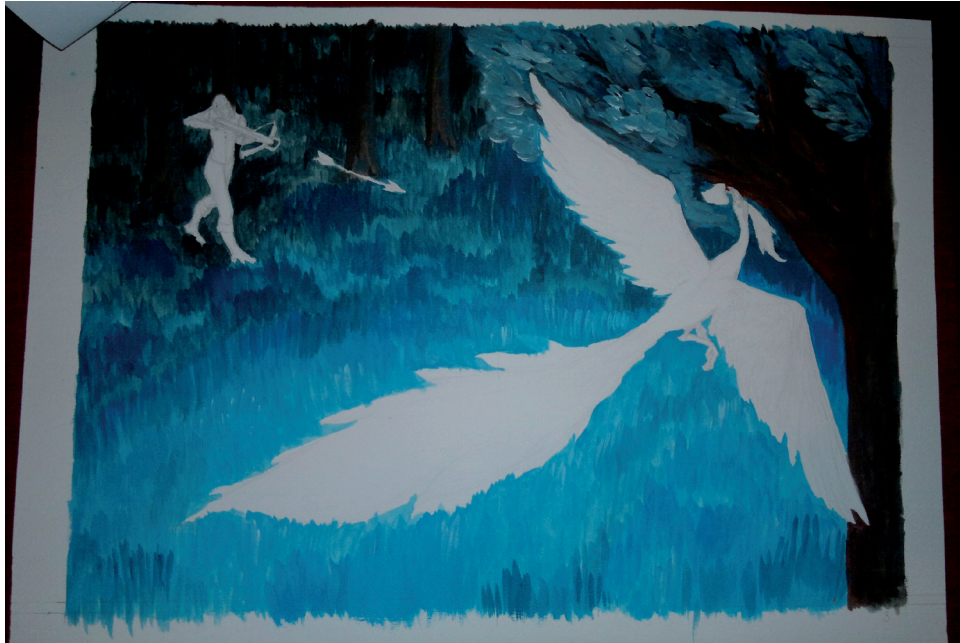

foto vlastní

Příloha 27

Bakalářská práce, fotografie postupu.

foto vlastní